

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

De rerum sacrarum cultu, sacrisque nonnullis institutis. cap. 28.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

usu, describi iussit, ad sacramenta pie, decenterque quocumque ritu administranda. In Rogationibus triduanis, quas sancte admodum inter alias ecclesias, Mediolanensis retinuit; cum nonnulla corrupte introducta correxisset; librum quoque diuinarum precectionum, quæ per varias ecclesias, certo ordine diebus ijs habentur, instaurauit. Præter festum Protasij, Geruasijq; sanctissimorum martyrum, patronorumq; diem, vt tetigimus, restitutum; vt tota quoque prouincia S. Ambrosij dies, qui est VII. id. Dec. festus ageretur: immo eiusdem memoria, quotidiana commemoratione; statis horis publice coleretur, prouinciali decreto curauit. quod idem diei sancti Barnabe Apostoli tribuit, vt ecclesie Mediolanensis fundatoris. Quemadmodum sanctorum reliquias religiosissime coluit: ita quas habet ecclesia Mediolanensis plurimas, tum coli sanctius, tum conseruari, ac augeri diligentius curauit: id quod ab eo celebratæ translationes; & quam in ijs recondendis adhibuit, adhiberique decretis prouincialibus constituit, exquisita diligentia, satis demonstrat. harum cognitioni, curationiq; certum sacerdotem præesse iussit. At illud etiam decreto ea de re sancito curauit; vt nemo priuatim eas haberet; sed in sacris locis omnes relinquerentur. Cû autem prouidere vellet, ne illæ ab ecclesia sua vmquam auferrentur; neq; prouincia Mediolanensis, quantum fieri posset, tali vmquam præsidio spoliaretur; præter id quod in concilio decreuit ipse; Pontificias etiam litteras obtinuit; quibus anathematis adiecta pœna, prohibetur; ne quis reliquias extra prouinciam ferat; neque quæ in ecclesia quauis locata sunt, ab ea possint auferri.

De reu. sacerarum cultu, sacrisque nonnullis institutis.
Cap. xxix.

De Sanctissimis Sacramentis, rebusque sacris omnibus, quæ constituerit, effeceritque; huius loci non est

explicite narrare: alioqui decreta, præscripta, monita, quæ multis eo de genere conscriptis libris continentur, oporteret huc transferre. Verû sacramentorum administrationem ad animarum fructum, decentiamque sacram sancte conformauit. canonicarum precum ritum, ac dignitatem restituit. diuina munera, officiaque omnia rectius ordinauit. Pontificias celebritates, & munera imitatione veterum instaurauit. sacri chori disciplinam, silentium, reuerentiam, ordinem, apta indumenta; censuram item erratorum, constituit. non risus eo loco, non collocutio, non somnus. intra cancellos laicus nullus, quacumque is esset dignitate. cumque rumoris non nihil esset Philippum Regem Mediolanum venturum percunctanti, quid tandem putaret, si Rex venisset; num & ipsum recusasset in eum locum recipere, pro suo eximio disciplinæ ecclesiasticæ studio Carolus respondit; sperare se, ne ipsum quidem Regem, vt eius erat egregia pietas, eò peruenturum; maxime cum argumenta sua cognouisset. Qui musice canerent in ecclesijs, eos clericos, si fieri posset; alioqui tunica clericorum simili, & lineæ veste saltem indutos, & certo loco separatos, constituit, qua consuetudine etiâ ipsius Gubernatoris cantores, si ad ecclesias adducerentur, contineri volebat. Regulares viros non ita libenter in eorum numerum admittebat; præsertim si regulæ seueriori addicti essent; nam & omnino musicam ab eorum ecclesijs alienam putabat. Quæ canerentur, ea non solum sacra, sed ad præsens officium accommodata, esse iussit; cantumque ita temperari, vt verba intelligerentur. Altaria eius præscripto decore munita fuerunt, & instructa; sapimentum ab omni parte; certi gradus; tegumen alte superimpensum; ad instruendum, ornandumque vestis, & supellex varia,
&

& decora, clericus plerumque; cum superpe lliceo certe, quicumque esset, sacrificantis administer. sacraria ipsa nitida, & ab omni importuno hominum ingressu libera. supellex non integra solum, & munda; sed apte, decoroque collocata, & pro temporum, dierumque varietate plene comparata. Imagines, & inscriptiones probari voluit prius ab eo quem ei rei praefecerat, quam in ecclesias admitteretur. Sedes in ecclesijs praecipua cautione praescriptae, quibus ad maiorem modestiam, interposita tabula presbyteri foeminarum confessiones ita audirent, ut impediretur aspectus. Sellas altiores, summas quibusdam viris exceptis, ob sacrorum reuerentiam adhibere permisit neminem. Magistratibus tamen sedes a multitudine separatas constituit. Missae sacro, vtroque posito genu, semper, si tempus excipias euangelij recitandi, omnes interesse docuit: ut non minus rarum postea fuerit, stantem, nedum sedentem videre, quam antea genibus nixum. in ecclesijs mares a foeminis, etiam tabulatis interpositis, ut iam commemorauimus, distingui iussit: foeminas autem ipsas caput velo cōtectum habere; quamquam difficilior ob ornamentorum corruptelam id videbatur. Quae in ecclesiarum lateribus essent, ianuas clausit; vbi commoditate inuitati homines, per eas indecore, quasi per vias, neglecta sacrorum reuerentia; transire possent. quae res ad separationem quoque foeminarum melius tenendam valebat. Cadauera in sacris locis sublimia: si quaue militaria sepulchris apposita, in suis, alienisque ecclesijs, quas visitauit, sustulit; licet clarissimorum Ducum suorum eiusmodi monimenta studiose ciuitates retinere cuperent. Ecclesiae omnes, quotquot in die censi tota numerantur, eius iussu, ope raque restituta sunt; atque ornatae: multae de integro, veteribus dirutis,

aedificatae. omnium formas in ecclesia tabularia iussit afferri: ut quid factum esset opus, cum vsu veniret, facile posset iudicari. nihil autem aedificari, dirui, mutari licuit, primarijs eius adiutoribus inconsultis; quamquam pleraque cognoscebat ipse, & magna etiam ex parte memoria tenebat vniuscuiusque ecclesiae formam. Vt autem & ipsa aedificia sacra, & earum supellex decenter vbi que haberetur, libellum de fabrica; & supellectili ecclesiastica edidit; in quo vniuscuiusque loci, instrumenti, indumentique ecclesiastici genus, formam, mensuram, numerum diligentissime praescripsit: quarum quidem praescriptionum, omnisque diligentiae, quae ad fabricam, supellectilemque sacram pertineret, Ludouicus Moneca praecipuus administer, consiliariusque fuit. Huiusmodi studium fecit, ut sacri homines, qui Archiepiscopi auctoritate non continentur, communi quadam incitatione ducti, suas item ecclesias ecclesiasticasque res reficere, ac ornare; tum diuina etiam munera decentius obire curarent. Insignis ecclesia Raudensis Virgindicata eius iussu confluentisque multitudinis liberalitate, coepta est edificari; cum anno M. D. XXCII. in remota vici aedacula, ad eius imaginem inuocata virgine, multa mirabiliter impetrata essent: quae nos legitimis testimonijs confirmata, vera esse comperimus. Instauratio quoque basilicae S. Laurentij; cuius amplissima testudo rotunda corruerat, eius iussu ita inchoata est; ut ab eo etiam de suggestu praedictum affirmant eius parochiae viri graues; magnum subsidiū illud, quod eo mortuo, Virgini munere simili, a nobis itidem comprobato, concessum vidimus. His rebus omnibus etiam ipsa vrbis artificia incrementum acceperere non mediocre: quae in ecclesijs aedificandis, caedendis lapidibus, vasis fabri-

candis, vestibus sacerdotalibus efficiendis, opere vario, ac multiplex versantur. De septem ecclesijs, totiusque anni stationibus, supra diximus; ad Romanarum similitudinem in vrbe constitutis. Quotidianam precationem instituit, quam indulgentia proposita populus vniversus haberet, certo sub noctem exaudito campanarum sono. Fests diebus in parochiarum ecclesijs certas supplicationes pro publicis rebus, temporumque difficultatibus pium populum habere curauit. In vnaquaque parochia sancti die, cuius nomine ecclesia dedicata est, honore præcipuo colere vicinos iussit: tum ieiunium quoque pridie feruare cohortatus est. sacras exercitationes nullo tempore passus est deficere; ad augendam semper populi pietatem. mane, ac vesperi frequentes conciones; crebra varijs de causis sacrae celebritates: magna semper in ecclesijs populi frequentia ad officia pietatis alacritas: celebris vbique sanctissimorum sacramentorum administratio. festi dies ab omni mercandi opere, præter necessarium; tum a profanis spectaculis, choreisque fere ex toto vindicti ieiunia restituta. sed de his hæcenus: salutaria enim instituta, corruptelaque; diuini honoris gratia sublata, infinitum prope esset enumerare.

Sacra munera quæ obibat.
Cap. xxix.

Omnia Pontificalia munera magna voluntate obibat ipse. excurrere longius, cum opus erat ad ecclesiam, altare, campanam, & eiusmodi alia consecranda. huiusmodi administrationis gratia; neque laboribus, neque incommodis parcebat vllis: neque tempestate, vijsve etiam deterrimis vnquam retardabatur. Ea vero tam ad se pertinere secum statuerat, vt licet aliquando, de Vicario generali recipiendo, qui episcopalis ordinis erat, ageretur, denunciauert tamen, nolle se in eâ eiusmodi munerum aliquid transferre. Ac

his minime contentus, ad alia ite veniebat, quibus ad conficiendum Pontificia dignitas necessaria non esset: veluti vestitus est sacrarum virginum, ac professio. Sic officium suum Deo præstabat, gregique sibi commissum cumulatius; sacris functionibus maiorem conciliabat auctoritatem: tum res ipse, ad actionis decus sanctius, & ad euentum fructuosius ministrabantur. ijs eò plus honoris tribuere hoc tempore conuenire iudicabat, quò magis hæretici detrahere conantur. Sacramenta, quorum est etiam presbyterorum administratio, sæpius ipse tamen obibat; baptismum, festo tempore Paschali, ad similitudinem antiqui ritus; quò tempore ciuitatis infantes iubebat ad id referuari; præterea quotiescumque rogatus, pietati viri principis alicuius ea in re satisfaciendum putabat. Eucharistia præbenda labores iam pluribus attigimus locis: erat enim in eo genere frequens. Penitentiam interdum ministrare, ab Episcopi officio alienum non putauit: & Episcopos laudauit Nicolaum Cremonensem, Hieronimum Bergomensem, Franciscum Vercellensem, cum id quandoque fecissent. seque idem velle demonstrauit; licet, quod sciam nunquam perfecerit. Vultionem extremam tribuit pestilentia tempore, sicuti narratum est, matrimonium sæpius sacro ministerio suo celebrauit: quod libenter primarijs viris eò cedebat: vt ea via sponfos ad matrimonium sancte contrahendum adduceret; immoderataque cohiberet nuptiarum voluptates.

Eius erat non dissimile studium in munerum functionibus exquisite requirendis; quæ ad inferiores clericorum gradus attinent; quibus singulis quid assignaretur officij distincte declarauit, & vnumquemque iussit singillatim obire, dum per eos gradus prouideretur. viri graues, etiam di-

Clericali
munerum
functiones.
CAP. xxx.